Berlijners zijn veranderende straatnamen zat

18 december 2025

Nergens lopen geschiedenis en de huidige tijd ‘Gegenwart’ zo door elkaar als in Berlijn. Steeds weer roepen naar bepaalde personen vernoemde straten revisionistische reacties op. Bij nader inzien blijkt een persoon in het verleden, veelal de Tweede Wereldoorlog/NAZI-tijd, niet zuiver op de graat te zijn geweest.

Foto boven: Het voormalige STASI-hoofdkwartier in Berlijn. U-Bahnstation moet andere naam krijgen.

Tientallen straatnamen zijn in de afgelopen jaren in ongenade gevallen. Niet alleen door ontdekkingen uit een ver verleden, maar ook als gevolg van veranderende inzichten over waar een bepaalde persoon voor stond. Ook mannen in straatnamen vallen in ongenade.

In totaal telt Berlijn 11.032 straten, pleinen en groene ruimten in de stad. 3192 daarvan zijn vernoemd naar mannen, 439 naar vrouwen – de anderen zijn vernoemd naar plaatsen of figuren uit de natuur. Volgens het Berlijnse stratenrecht moet dit worden gecorrigeerd; vrouwen moeten voorrang krijgen bij nieuwe namen en hernoemingen. (Bron)

Voor aanwonenden heeft zo'n wijziging veel voeten in de aarde. Zo moeten adreswijzigingen worden doorgevoerd op de identiteitskaart, het rijbewijs. Verzekeringsmaatschappijen, banken, verenigingen, elektriciteitsleveranciers en andere contacten of instellingen moeten worden ingelicht. Vooral voor ondernemers kan een naamswijziging kostbaar zijn: wijziging van briefpapier, postzegels, uithangborden en visitekaartjes. Ook moeten navigatiesystemen worden geupdate.

Een actueel voorbeeld is het U-Bahnstation Magdalenenstraße waar de U5 rijdt, dat in 'Campus für Demokratie' moet worden veranderd. De BVG, het vervoersbedrijf van Berlijn, zegt dat de aanpassing in al haar systemen €300.000 gaat kosten. Maar het witwassen van de geschiedenis mag wat kosten. Immers men wil niet meer van het voormalige STASI-hoofdkwartier spreken. Het zou nu een plek moeten zijn om de democratie te vieren. De Duitse overheid wil zo doen vóórkomen alsof deze tijd van geheime diensten die de bevolking bespioneerden en bij afwijkende meningen oppakten, voorbij is.

Ook andere straten ondergingen onlangs een naamsverandering. Zo mocht de Mohrenstraße in de wijk Mitte niet meer zo heten omdat het zou verwijzen naar het koloniale verleden. Mohr is oud-Duits voor een donkere Afrikaan en de term "Mohr" werd als beschouwd, dus moest de Mohrenstraße worden omgedoopt. De straat werd door sommigen al als M-Straße aangeduid. De vraag is of veel jonge mensen het oud-Duitse woord überhaupt nog kennen.

De straat zal nu Anton-Wilhelm-Amo-Straße worden genoemd. Antonius Guilielmus Amo Afer was een Ghanees filosoof en docent in de wijsbegeerte aan de universiteiten van Halle en Jena in Duitsland. Hiermee is opvallenderwijs voor een donkere Afrikaan gekozen, zij het nu die de goedkeuring heeft van de indieners van het verzoek tot naamswijziging. En Berlijn zou Berlijn niet zijn als ook hiertegen inmiddels bezwaren zijn ingediend.